

ZDRAVOTNÝ STAV LESOV V KRAJOCH SLOVENSKA V ROKU 2021

Andrej Kunca

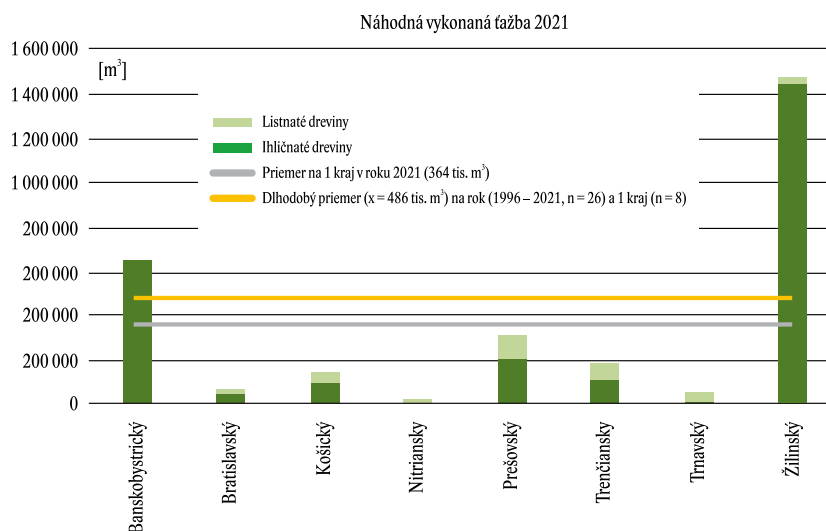
Kunca, A.: Forest health in Slovakia by regions in 2021. APOL, 2022, vol. 3, no. 3, p. 319–321.

Abstract: The average sanitary felling per one region in 2021 was 364 th. m³, that is by 77 th. m³ less than in 2020. Two regions exceeded this level, Žilinský region with 1,47 mil. m³ and Banskobystrický region with 0,65 mil. m³. In comparison to 26 years long average at the level of 364 th. m³, three region exceeded it (besides Žilinský and Banskobystrický region also Prešovský region with 0,53 mil. m³).

Key words: sanitary felling; pest agents; regions; damages

Náhodná vykonaná ťažba v krajoch

Náhodná vykonaná ťažba v roku 2021 bola 2,91 mil. m³. Priemerná náhodná ťažba v roku 2021 na 1 kraj bola 364 tis. m³ (o 77 tis. menej ako v roku 2020). Nad týmto priemerom boli 2 kraje a to Žilinský (1,47 mil. m³) a Banskobystrický (0,65 mil. m³). Ostatné kraje dosahovali náhodnú vykonanú ťažbu od 23 tis. m³ v Nitrianskom kraji až po 314 tis. m³ v Prešovskom kraji. V každom kraji došlo k zníženiu náhodnej vykonanej ťažby.

Obrázok 1. Objem vykonanej náhodnej ťažby v jednotlivých krajoch v roku 2021

Figure 1. The volume of sanitary felling by regions in 2021.

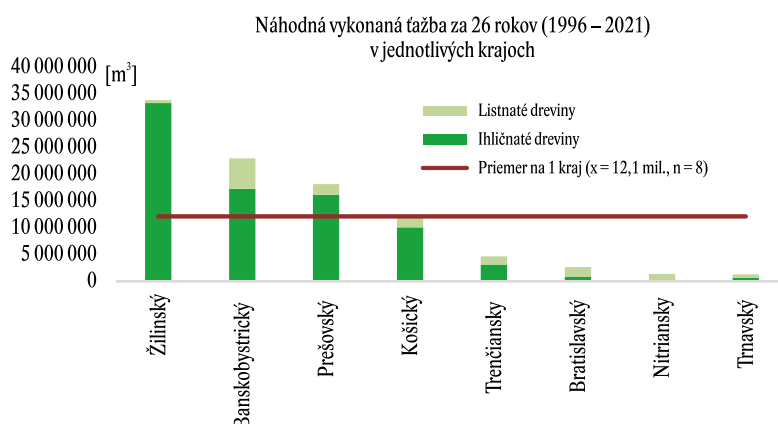
Od roku 1996 do 2021 (n = 26 rokov) bolo náhodnou vykonanou ťažbou spracovaných 97,26 mil. m³.

Priemerná NVŤ na 1 rok za toto 26-ročné obdobie je 3,74 mil. m³.

Priemerná NVŤ na 1 kraj za toto 26-ročné obdobie je 12,16 mil. m³.

Priemerná NVŤ na 1 kraj (n = 8) a 1 rok (n = 25) je 467 tis. m³.

Priemerná náhodná vykonaná ťažba za 26 rokov (1996 – 2021), ktorý je na úrovni 467 tis. m³, bola v 4 krajoch nad týmto dlhodobým priemerom: v Žilinskom kraji (1,35 mil. m³), Banskobystrickom (0,92 mil. m³), Prešovskom (0,73 mil. m³) a Košickom kraji (0,49 mil. m³). V ostatných 4 krajoch sa priemerná NVŤ na 1 rok pohybovala v rozmedzí 51 tis. m³ (Trnavský kraj) až 186 tis. m³ (Trenčiansky kraj).

Obrázok 2. Objem vykonanej náhodnej ťažby v jednotlivých krajoch spolu za 26 rokov (1996 – 2021)

Figure 2. The volume of sanitary felling by regions in 2021.

V relatívnom vyjadrení bola náhodná vykonaná ťažba v roku 2021 za celé Slovensko 37,3 %. Nad touto hranicou bola náhodná ťažba len v Žilinskom kraji (70,0 %). V ostatných krajoch sa relatívna náhodná vykonaná ťažba pohybovala od 7,8 % (Nitriansky kraj) po 34,0 % (Banskobystrický kraj).

Podiel ihličnatej hmoty na NVŤ bol v roku 2021 až 84,8 %. V Žilinskom kraji išlo až z 98,0 % o ihličnatú náhodnú vykonanú ťažbu a len 2,0 % sa podielali listnaté dreviny. Hlavným škodlivým činiteľom tu bol lykožrút smrekový, ktorý je kalamitne premnožený na smreku. V Banskobystrickom kraji bol podiel ihličnatej náhodnej vykonanej ťažby 87,4 % a v Bratislavskom kraji 84,9 %. Relatívne vysoký podiel listnatej hmoty na NVŤ bol v Nitrianskom kraji (76,2 %), objemovo to však predstavuje len 18,1 tis. m³ listnáčov.

Tabuľka 1. Štruktúra náhodných vykonaných ťažieb podľa krajov v roku 2021

Table 1. Structure of sanitary felling by regions in 2021.

Kraje	Náhodná vykonaná [m ³]			Podiel náhodnej vykonanej na celkovej ťažbe	Celková ťažba [m ³]		
	Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu		Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu
Banskobystrický	528 866	120 421	649 287	34,0 %	841 660	1 070 621	1 912 281
Bratislavský	51 026	18 934	69 960	25,7 %	106 428	165 538	271 966
Košický	97 758	48 714	146 472	16,7 %	265 037	610 958	875 995
Nitriansky	5 641	18 064	23 705	7,8 %	16 344	286 861	303 205
Prešovský	210 622	103 702	314 324	23,0 %	459 315	908 633	1 367 948
Trenčiansky	115 736	72 781	188 517	23,4 %	309 928	495 030	804 958
Trnavský	22 120	31 955	54 075	28,4 %	32 497	158 060	190 557
Žilinský	1 441 496	30 148	1 471 644	70,0 %	1 998 656	102 664	2 101 320
Spolu	2 473 265	444 719	2 917 984	37,3 %	4 029 865	3 798 365	7 828 230

Prognóza vývoja zdravotného stavu lesov v krajoch

V Žilinskom kraji sú už niekoľko rokov najvyššie náhodné vykonané ťažby. Vzhľadom na zmenenú kvalitu pôdy depozíciou imisií z čias intenzívnej hutníckej výroby v regióne Ostrava – Katowice, ďalej vzhľadom na nepôvodnosť smreka v oblasti a k tomu klimatické extrémny sa teda dá predpokladať, že ešte niekoľko rokov bude smrek v tejto oblasti chradnúť. Už pri obnove porastov však výrazným spôsobom stúpa zastúpenie najmä buka. To je základný predpoklad budúcej stability porastov. Buk opadom listov zlepši vlastnosti opadanky, zmierni jej kyslosť, a tým zvýši prístupnosť živín pre stromy. Taktiež už teraz lepšie zvláda obdobia sucha. Zmení sa tým obraz krajiny žilinského kraja, zníži sa objem náhodných ťažieb, ale je tu šanca dosahovať plánované ciele stanovené v programoch starostlivosti o lesy.

Menšie problémy so zdravotným stavom lesov v ostatných krajoch súvisia s menším zastúpením smreka a s nižším imisným dopadom priemyselnej činnosti. Tieto porasty, na niektorých lokalitách aj smrekové, sú stabilnejšie. Na kalamičných plochách sa porasty obnovujú, podobne ako v Žilinskom kraji, bukum a inými drevinami na úkor smreka čím sa zabezpečuje stabilita týchto porastov do budúcnosti.

Podakovanie: Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-15-0348, APVV-19-0116, APVV-19-0119 a APVV-21-0131 financovaných agentúrou APVV a projektu „PROMOLES“ – projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301). Práca ďalej vznikla vďaka finančnej podpore z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) pre projekt č. 313011X531 „Rozvoj biologicky a biotechnicky orientovaných systémov ochrany lesov pred domácimi a nepôvodnými (inváznymi) organizmami“. Táto práca vznikla vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Centrum excelentnosti lesnícko-drevárskeho komplexu LignoSilva; (ITMS: 313011S735), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a pre projekt Výskum a vývoj bezkontaktných metód pre získavanie geopriestorových údajov za účelom monitoringu lesa pre zefektívnenie manažmentu lesa a zvýšenie ochrany lesov (FOMON, ITMS 313011V465).

Adresa:

Ing. Andrej Kunca, PhD., Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochrannárska služba, Lesnícka 11, SK – 969 01 Banská Štiavnica, e-mail: andrej.kunca@nlcsk.org